KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE EV İÇİ ŞİDDETİN ÖNLENMESİ VE BUNLARLA MÜCADELEYE İLİŞKİN AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMESİ

THE ISTANBUL CONVENTION SAVES LIVES

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

BU SÖZLEŞMENİN AMACI

Avrupa Konseyi'nin, kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye ilişkin bu sözleşmesi, ciddi bir insan hakları ihlali oluşturan bu sorunu en kapsamlı şekilde ele alan bir uluslararası anlaşmadır. Bu tür şiddete sıfır tolerans gösterilmesini hedeflemektedir ve Avrupa ile onun sınırlarını da aşan geniş bir alanda daha güvenli yaşanabilmesini sağlama yolunda önemli bir adımdır.

Şiddetin önlenmesi, mağdurların korunması ve şiddet uygulayanların adalete teslim edilmesi, bu sözleşmenin temel taşlarını oluşturmaktadır. Ayrıca, toplumun her ferdini, özellikle de erkekleri ve erkek çocuklarını, tutumlarını değiştirmeye davet ederek, bireylerin vicdanlarını ve düşüncelerini değiştirmeyi amaçlamaktadır. Esas itibariyle, erkeklerle kadınlar arasında daha fazla eşitlik sağlamaya yönelik çağrının yeniden yapılmasıdır; zira, kadınlara yönelik şiddetin kökleri, toplumda erkek ve kadın arasındaki eşitsizliğe dayanmakta ve bir hoşgörü ve inkar kültürünün sonucu olarak sürdürülmektedir.

SÖZLEŞMENİN ÇIĞIR AÇICI ÖZELLİKLERİ

Sözleşme, kadınlara yönelik şiddeti bir insan hakları ihlali ve bir ayrımcılık türü olarak kabul etmektedir. Bu da, bu tür şiddete yeterince tepki göstermedikleri takdirde, devletlerin sorumlu konumda olduğu anlamına gelmektedir.

Bu sözleşme, toplumsal cinsiyetin tanımını yapan ilk uluslararası anlaşmadır. Bu, kadını ve erkeği yalnızca biyolojik olarak dişi ve erkek şeklinde kabul eden anlayışın yanısıra, kadına ve erkeğe belirli roller ve davranış biçimleri atfeden ve toplum tarafından oluşturulmuş kategorilerin mevcudiyetinin de kabul edildiği anlamına gelmektedir. Yapılan araştırmalar, belirli rollerin ve davranış biçimlerinin, kadınlara yönelik şiddetin toplumda kabul görmesine katkıda bulunabileceğini göstermektedir.

Sözleşme, kadınların sünnet edilmesi, zorla evlendirme, taciz, kürtaja zorlama ve kısırlaştırmaya zorlama gibi olguların bir suç olarak düzenlenmesini ve cezalandırılmasını öngörmektedir. Bu da devletlere, ilk kez, bu ciddi suçları hukuk sistemlerine dahil etme zorunluluğunu beraberinde getirmektedir.

Sözleşme, kadınlara yönelik şiddetin ve aile içi şiddetin, işbirliği içinde üstesinden gelebilmek için ilgili bütün devlet kurumlarını ve hizmetlerini göreve çağırmaktadır. Dolayısıyla, kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının (STK'ların) tek başlarına davranmayıp, işbirliği için protokoller oluşturmaları gerekmektedir.

SÖZLEŞMENİN TARAFLAR DÜZEYİNDE TALEPLERİ

ÖNLEME

- Kadınlara yönelik şiddetin kabullenilmesine neden olan tutumların, toplumsal cinsiyet rollerinin ve klişelerin değiştirilmesi;
- Mağdurlar üzerinde çalışan profesyonel kadroların eğitilmesi;
- Farklı şiddet türleri ve bunların travma yaratıcı özellikleri hakkında farkındalık yaratılması;
- Eğitimin her kademesinde, eşitliği ele alan konuların ders müfredatına dahil edilmesi;
- Halka ulaşabilmek için STK'larla, medyayla ve özel sektörle işbirliği yapılması.

KORUMA

- tüm tedbirler içinde, mağdurların ihtiyaçlarına ve güven içinde olmalarına en büyük önemin verilmesinin sağlanması;
- mağdurlara ve çocuklarına psikolojik ve hukuki danışmanlığın yanısıra tıbbi yardım da sağlayan özelleşmiş destek hizmetlerinin düzenlenmesi;
- yeterli sayıda sığınma evinin tahsis edilmesi ve günün her saati kullanılabilecek ücretsiz telefon yardım hatları sağlanması.

YARGILAMA

- kadınlara yönelik şiddetin suç sayılmasının ve gerekli cezaların verilmesinin sağlanması;
- gelenek, töre, din, yada "namus" gerekçelerinin, herhangi bir şiddet eyleminin bahanesi olarak kabul edilmemesinin sağlanması;
- soruşturma ve yargılama sürecinde mağdurların özel koruma tedbirlerinden yararlanmalarının sağlanması;
- kolluk kuvvetlerinin yardım isteyenlere anında yardıma gidebilmelerinin ve tehlikeli durumlara yetkinlikle müdahale etmelerinin sağlanması.

BÜTÜNCÜL POLİTİKALAR

- yukarıda belirtilen tüm tedbirlerin kapsamlı ve koordineli politikaların bir parçası olmasının sağlanması ve kadına karşı şiddete karşı bütüncül bir mukabelede bulunulmasının temin edilmesi.

SÖZLEŞMENİN KAPSAMINA GİREN KİMSELER

Bu sözleşme, yaşı, ırkı, dini, sosyal kökeni, göçmenlik statüsü ya da cinsel eğilimi ne olursa olsun, her türlü çevreden gelen kadınları ve kız çocuklarını kapsamaktadır. Sözleşme, bazı kadın ya da kız çocuğu gruplarının şiddet görme ihtimallerinin çoğu zaman daha fazla olduğunu kabul etmekte ve bu kesimin özel ihtiyaçlarının göz önüne alınmasının sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Tarafların sözleşmeyi erkekler, çocuklar ve yaşlılar gibi diğer şiddet mağdurları için de uygulamaları teşvik edilmektedir.

SÖZLEŞME KAPSAMINDAKİ SUÇLAR

Sözleşme taraflarına, aşağıda belirtilen davranışlara yönelik cezai veya başka bir hukuki yaptırım öngörmeyi zorunlu kılmaktadır:

- ev içi şiddet (fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik)
- taciz amaçlı takip;
- tecavüz dahil, cinsel şiddet;
- cinsel taciz;
- zorla evlendirme;
- kadınların sünnet edilmesi;
- kürtaja zorlama ve kısırlaştırmaya zorlama.

Burada açıkça verilmek istenen mesaj, kadınlara yönelik şiddetin ve ev içi şiddetin özel hayatta saklı kalacak konular olmadığıdır. Aksine, mağdur olan kimse failin eşi, hayat arkadaşı yada ailenin bir ferdi ise, aile içinde işlenen suçların özellikle travma yaratıcı etkisini vurgulamak üzere bu kişinin cezası daha da ağırlaştırılabilir.

SÖZLEŞMENİN UYGULANMASINA YÖNELİK İZLEME YÖNTEMİ

Sözleşme, sözleşme hükümlerinin ne ölçüde uygulandığının değerlendirilmesine yönelik bir izleme mekanizması kurmaktadır. Bu izleme mekanizması iki başlı bir yapıya sahiptir: *Kadınlara yönelik şiddetle ve ev içi şiddetle mücadele konusunda uzmanlar grubu(GREVIO),* bağımsız uzmanlardan oluşan organ, ve *Taraflar Komitesi,* sözleşmenin taraflarının temsilcilerinden oluşan siyasi organ. Bu organların tespit ve tavsiyeleri, tarafların sözleşmeye uygun hareket etmelerinin temin edilmesi ve sözleşmenin uzun dönemli etkililiğinin güvence altına alınmasını sağlayacaktır.

www.coe.int/conventionviolence
conventionviolence@coe.int

PREMS 178126

TUR

www.coe.int

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin tüm üyeleri dahil olmak üzere, 46 üye ülkeden oluşmaktadır. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmenin üye ülkelerdeki uygulamasını denetler.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE